

"Şeytanî ve şerli perdeler o kusurata merci olup itiraz ve şekvâları bi'l-istihkak kendilerine alarak Cenâb-ı Hakk'ın takdisine vesile oluyorlar..." cümlesini izah eder misiniz?

Eşyanın mülk yüzü sebeplerin, zıtların, kıyasların, cüzi bazı çirkin ve şerhlerin, nispi emirlerin, mertebe ve derecelerin cevelan ettiği renkli yüzüdür. Bu yüzde Cenab-ı Hakk'ın izzet ve kemaline uygun olmayan bazı haller ve durumlar olduğundan, Allah bu haller ile temasta görünmemek için araya sebepleri koymuştur. Bu yüzden her hal ve durumun hikmet ve güzelliğini anlamakta insan zorlanabiliyor. Bu yüze hasrınazar edenler bu karmaşık durum içinden çıkmadıkları için genelde sebeplerde boğuluyorlar.

Allah'ın bu yüzde sebeplerle iş görmesinin hikmetlerinden birisi, insanlardan gelecek şikayet ve isyana bir perde bir paratoner olmasıdır. Nasıl yıldırım şiddetini paratoner kendi üstüne alır evi muhafaza eder, teşbihte hata olmasın, aynı şekilde insanlardan gelecek şikayet ve isyan ateşini sebepler paratoner gibi kendi üstüne çeker Allah'a gitmesine perde olur.

Eşyanın meleküt yüzü, yani her şeyin hakiki ve içyüzü ise aynanın parlak yüzü gibidir. Bu yüzde her şey şeffaf ve güzeldir. Zıtlar yoktur. Mesela çirkin ve güzel diye bir şey yoktur, her şey güzeldir. Bu yüzde Allah'ın isim ve sıfatları bizzat mübaşeret içindedir, yani eşyanın arka planında bizzat Allah'ın kudret eli görünür.

Mülk yüzünde direkt değil sebepler vasıtası ile görünüyordu. Meleküt yüzüne her şeyin içi manasından ziyade her şeyin hakiki gerekçeleri ve güzel neticeleri nazarı ile bakmak gerekir. Yani bir kutunun içi dışı nazarı ile bakmak sathi olur. **Olayların gerçek hikmetleri ve gerçek muktezalari** demek daha münasip olur.

Mesela ölümün mülk yüzü ayrılık ve firak iken meleküt yüzü vuslat ve kavuşmaktır. Musibetin mülk ve zahiri yüzü azap ve sıkıntı iken batini ve meleküt yüzü ikaz, ihtar veya tasaffi ve tekemmül etmektir...